

PÄIVÄHOITOYHTEISTYÖTÄ KEHITTÄMÄSSÄ

-Tuusulan päivähoidon varhaiskasvattajien käsityksiä uskonnollis–katsomuksellisen orientaation toteutuksesta seurakunnan kanssa

Katja Hemmilä
Opinnäytetyö, syksy 2011
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Helsinki
Sosiaali- ja kirkon alan
koulutusohjelma
Sosionomi-diakoni (AMK)

TIIVISTELMÄ

Hemmilä Katja; Päivähoitoyhteistyötä kehittämässä – Tuusulan päivähoidon varhaiskasvattajien käsityksiä uskonnollis–katsomuksellisen orientaation toteutuksesta seurakunnan kanssa. syksy 2011. 43s, 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Tutkimus on työelämälähtöinen. Aiheena olivat päivähoidon varhaiskasvattajien käsitykset siitä, miten uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio toteutuu päivähoitossa, sekä miten seurakunta tukee päivähoidon uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota.

Selvityksen tarkoituksena on saada tietää varhaiskasvattajien käsitykset siitä, miten päivähoitossa toteutetaan uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota. Tukeeko pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoidon uskonnollis – katsomuksellista orientaatiota, entä mitkä ovat tuen muodot. Mitä kehitettävää on päivähoidon ja seurakunnan yhteistyössä varhaiskasvattajien käsitysten mukaan.

Selvitys on kvalitatiivinen ja tutkimusaineisto kerättiin neljästä Tuusulan päiväkodista kyselykaavakkeen avulla, käyttäen monivalinta- ja puolistrukturoituja kysymyksiä. Aineiston analyysissä vastaukset luokitettiin teemoiksi, jotka kuvastavat sitä, mitä pikkukirkko/ pyhäkoulu merkitsee päivähoidon varhaiskasvattajille.

Tulosten mukaan päivähoidon varhaiskasvattajat toteuttavat uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota huomioimalla lasten kanssa kirkkopyhät, pääasiassa joulun ja pääsiäisen. Varhaiskasvattajien käsitysten mukaan pikkukirkko/ pyhäkoulu tukee päivähoidon uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota. Muut varhaiskasvatuksen ja seurakunnan toteuttamat yhteistyömuodot ovat joulukirkko, pääsiäisvaellus, kotikirkko tutuksi eskareille ja kirkkoon tutustuminen.

Selvityksen perusteella päivähoidon varhaiskasvattajien ja seurakunnan työntekijöiden tulisi käydä keskustelua siitä, mitä uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio tarkoittaa päivähoitossa ja miten seurakunta voisi tukea varhaiskasvattajia, heidän itse toteuttaessaan uskontokasvatusta. Asian selkiytyessä mahdollistuu päivähoidon yhteyshenkilön ja seurakunnan työntekijän pikkukirkko/ pyhäkoulun suunnittelu ja toteuttaminen niin, että se palvelee varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvää uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota.

Asiasanat: uskontokasvatus, varhaiskasvatus

ABSTRACT

Hemmilä, Katja

Daycare and the church co-operation.

43p., 5 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services.

Degree: Bachelor of Social Services + Deacon.

This study came from the development of working life. Tuusula municipality day-care and parish are cooperating. The church keeps to for day-care children a small church / Sunday school. The purpose of this study was found out how day-care workers implements religion education orientation in everyday life. supports a small church / Sunday school religious education in day care.

The study was asked to day-care center employees' perceptions of the issue. The study is qualitative and the research data was collected using a questionnaire, using a multiple-choice questions and semi-structured. Four day care centers in Tuusula participated in the study in the spring 2011. The research method was qualities and the data was collected through a questionnaire.

The study was a questionnaire, and responded to the kindergarten day-care center. The most important were the preparation of the questionnaire, answers to kindergarten and their analysis.

The results showed that the kindergarten day-care center to implement religious education. This is done by discussing with children the church holidays, mainly Christmas and Easter. Children's director-run a small church / Sunday school supported by the religious education of day care.

The study shows that day care workers and the church, is necessary to discuss what a religion of kindergarten education is, and how the church could support the day-care workers in the implementation of religious education.

Keywords: Religious education, Early Childhood Education

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 USKONTOKASVATUS	8
2.1 Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio	8
2.2. Tuusulan kunnan päivähoidossa tapahtuva uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio	10
2.3 Pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoidossa	11
2.4 Päivähoitoyhteistyön toteuttamistavat Tuusulassa	12
2.5. Kirkon varhaiskasvatus.....	13
4 AIEMMAT TUTKIMUKSET	15
5 SELVITYSTEHTÄVÄT	17
6 TUTKIMUSMENETELMÄT	18
6.1 Aineiston kerääminen	18
6.2 Aineiston analyysi.....	19
7 TULOKSET	21
7.1 Päivähoidon varhaiskasvattajien ikä, koulutus ja työkokemus.....	21
7.2 Päivähoidon varhaiskasvattajien käsitykset heidän omasta uskonnollis- katsomuksellisen orientaation toteutuksesta	23
7.3 Pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoidon uskontokasvatuksen tukena.....	24
8 TIIVISTELMÄ TULOKSISTA.....	28
8.1. Varhaiskasvattajien toteuttama uskontokasvatus lapsiryhmässä	28
8.2 Pikkukirkko/ pyhäkoulu	28
8.3 Seurakunnan menetelmät / toimintamuodot päivähoidon uskonnollis- katsomuksellisen orientaation tukemisessa.....	28
8.4 Seurakunnan toiminnassa ilmenevät kehittämisen tarpeet.....	29
9 AINEISTON PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS	30

10 PÄÄTELMÄT.....	32
11 POHDINTAA JA VERTAILU AIEMPIIN TULOKSIIN.....	34
11.1. Varhaiskasvattajien toteuttama uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio ja yhteistyö seurakunnan kanssa.....	34
11.2 Päiväkoti ja diakonia.....	37
11.3 Oppimiskokemukset opinnäytetyön prosessissa ja niiden peilausta sosionomi – diakonin ydinosaamiseen.....	38
12 JATKOTOIMET.....	40
LÄHTEET.....	41
LIITE 1: Vastaajien ikäjakauma ja koulutus prosentteina.....	44
LIITE 2: Vastaajien työvuodet prosentteina.....	45
LIITE 3: Saatekirje päivähoiton henkilökunnalle.....	46
LIITE 4: Kyselylomake päivähoiton varhaiskasvattajille.....	47

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatussuunnitelman asiakirjassa oleviin kasvatusta-orientaatioihin kuuluu matemaattinen-, luonnontieteellinen-, historiallis-yhteiskunnallinen-, esteettinen-, eettinen – ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Orientaatioon liittyvien sisältöjen avulla lapsi oppii ymmärtämään asioiden syy- ja seuraussuhteita ja jäsentämään häntä ympäröivää maailmaa. Niissä käytettävät menetelmät ovat sellaisia, joiden avulla lapsi oppii asioita hänelle luontaisella tavalla. (Kallioniemi 2008, 15–16.)

Uskonnollis-katsomukselliseen orientaatioon kuuluva uskontokasvatus on päivähoiton toteuttama ja sen tarkoituksena on antaa lapsille yleissivistävää tietoa päivähoitossa olevien lasten uskonnoista. Päivähoiton varhaiskasvattajilla on mahdollisuus saada tukea uskontokasvatukseen toteuttamiseen paikallisesta seurakunnasta. (Ojell 2008, 123.)

Tuusulan evankelis-luterilaisen seurakunnan pyhäkoulutyö toimii yhteistyössä Tuusulan päivähoiton kanssa. Yhteistyössä seurakunnan tulee ennakoida tulevaa ja tietää ja tiedostaa yhteiskunnan uskontokasvatukseen liittyviä muutoksia. Lähtökohtana päivähoiton kanssa tehtävässä yhteistyössä on tukea varhaiskasvattajia heidän työssään, lasten uskontokasvatuksessa. (Tuusulan seurakunta 2010.)

Opinnäytetyö on työelämälähtöinen. Tarkoituksena on saada tietää miten varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattu uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio toteutuu päivähoitossa, sekä saada päivähoiton varhaiskasvattajilta tietoa siitä, tukeeko Tuusulan seurakunnan pyhäkoulusta vastaavan ja päiväkodissa käyvien lastenohjaajien vierailut; pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoiton uskontokasvatusta.

Valitsin opinnäytetyön aiheeksi päivähoitoyhteistyön tukemisen, koska työssäni Tuusulan seurakunnassa vastaan päivähoiton kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Tutkin Tuusulan päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmia ja vertasin niistä saatuja tietoja pikkukirkko/ pyhäkoulun sisältöön. Täten päädyin pohtimaan vastako sen sisältö päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman uskonnolliskatsomuksellista orientaatiota, sillä sen sisällöstä löytyy paljon enemmän mahdollisuuksia uskontokasvatuksen toteuttamiseen, kuin mitä sitä tällä hetkellä pikkukirkko/ pyhäkoulussa toteutetaan, joten sen sisältöä tulisi tarkastella uudelleen. Tästä syystä koin, että yhteistyön muotoja tuli päivittää, eli halusin saada tietoa siitä, miten varhaiskasvattajat kokevat pikkukirkko/ pyhäkoulun tukevan heidän työtään.

Kunnan päivähoito saa selvityksestä tietoa siitä, mitkä ovat päivähoidon varhaiskasvattajien käsitykset uskontokasvatuksen toteutumisesta päiväkodissa ja tietoa uskontokasvatuksen sisällöstä, sekä tietoa asioista, jotka liittyvät päivähoidon ja seurakunnan yhteistyöhön.

Selvityksen kautta voi mahdollistua päiväkodeissa keskustelu seurakunnan ja päiväkodin yhteistyömuodosta; seurakunta varhaiskasvattajien tukena. Täten päivähoidon uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio ja sen yhtenä muotona toimiva pikkukirkko/ pyhäkoulun toiminta selkiytyisi ja toteutuisi varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.

2 USKONTOKASVATUS

Tässä luvussa tarkastellaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaista uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota päiväkodissa, sekä Tuusulan kunnan päivähoitossa. Tämän lisäksi tarkastellaan mitä yhteistyömuotoja on Tuusulan päivähoiton ja Tuusulan evankelis-luterilaisen seurakunnan välillä, sekä päivähoitossa tapahtuvan pikkukirkko/ pyhäkoulun sisältöä. Lopuksi kirjoitus siitä, mitä on evankelis-luterilaisen kirkon varhaiskasvatus ja siihen kuuluva pyhäkoulu.

2.1 Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Parlamentaarisen Päivähoidon kasvatuskomitean tekemästä mietinnöstä sai alkunsa päivähoitolakiin (19.1.1973/36) liitetty lisäpykälä (2a) vuonna 1983.

Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoiton tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta.

Kallioniemen mukaan (Pellikka 2011) päivähoiton uskontokasvatuksen tehtävä ei ole lapsen saattaminen seurakuntayhteyteen, kuten seurakunnan kasteopetuksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että uskonnonharjoittamista ei saa toteuttaa päiväkodeissa, jotka ovat yhteiskunnan alaisuudessa. Tärkeimpänä ei ole tiedollinen opetus vaan henkinen kasvu, erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevaisuus. (Pellikka 2011, 152.)

Valtakunnallinen päivähoiton varhaiskasvatussuunnitelma, Vasu-asiakirja, valmistui vuonna 2003 ja uudistettu painos 2005. Asiakirjan ydin on perusteet, jotka laadittiin koko yhteiskunnassa tapahtuvalle päivähoitotyölle. Vasu-asiakirja sai alkunsa vuonna 2002 valtioneuvoston päätöksestä, jossa se hyväksyi

valtakunnalliset linjaukset varhaiskasvatuksessa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011.)

Valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ohjaavat lait ja asetukset, jotka toimivat pohjana kuntien varhaiskasvatussuunnitelmalle, vasulle. Kunnat laativat oman varhaiskasvatussuunnitelman huomioiden valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja tämän lisäksi kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ottaa huomioon lapsiin ja perheisiin liittyvät kunnan suunnitelmat ja päätökset. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma puolestaan toimii päiväkotien varhais-suunnitelman pohjana. Päiväkodin vasuun on kirjattu konkreettista tietoa päiväkodin toiminnasta, sisällöstä. Tämän lisäksi jokaisen vanhemman kanssa keskustellaan erikseen lapsen yksilöllisestä varhaiskasvatussuunnitelmasta ja siihen liittyvästä uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällöstä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8–9.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan uskonnollis-katsomuksellinen orientaation tavoitteena on, että lapsi tutustuu omaan uskontoonsa tai katsomukseensa, sekä toisiin uskontoihin. Uskontoihin ja katsomukseen perehtymällä mahdollistetaan lapsen ihmettely, kyseleminen ja niiden kautta lapselle vastaaminen. Tämä tulee tapahtua lasta kunnioittaen ja tukien. Näiden kautta toteutuvat uskonnollis-katsomuksellisen orientaation keskeisimmät sisällöt. Lapsen uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällöstä tulee sopia vanhempien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 29.)

Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällön mukaan aikuisen tulee tukea lasta antaessaan hänelle hiljentymisen ja pyhyiden kokemuksia. Tukemiseen liittyy lapsen kanssa keskustelu, siitä miten hän hiljentymisen ja pyhyiden kokee ja mitä hän siitä ajattelee. Tämä uskonnollis-katsomukselliseen orientaatioon liittyvä sisältö tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvatusta ja sitä voidaan toteuttaa menetelmillä, jotka ovat lapsille sopivia. (Ubani 2010, 41–42.)

Pyykön, Salpakiven ja Vuorion (1989,40) mukaan kristilliset juhlapyhät, niiden perinteet ja tavat, sekä lasten kanssa käymät uskontoon liittyvät keskustelut, joihin lapset haluavat vastauksia, on merkitty päivähoidon uskontokasvatuksen

tavoitteisiin. Kristillinen kasvatus on sidoksissa kulttuuriin, joten uskontokasvatukseen liittyvät tavoitteet tulisi olla toteutettu siten, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus osallistua uskontokasvatukseen, riippumatta lapsen omasta uskonnosta. (Pyykkö ym.1989,40.)

Uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio on yksi päivähoiton kuudesta orientaatiosta. Sen kautta lapsi saa tutustua omaan uskontoonsa tai katsomukseensa oman ikätasonsa mukaan mahdollisimman monipuolisesti. Päivähoiton uskontokasvatuksen ydin on kulttuuriperinnön siirtämistä lapsille, joka tapahtuu lapsen ehdoilla yhdessä tekemällä ja elämällä, ei opettamalla. Päivähoiton toteuttaessa uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota on mahdollisuus käyttää yhteistyökumppanina paikallista seurakuntaa. Päivähoiton uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio voi olla päivähoiton varhaiskasvattajalle epäselvä, jolloin hän voi sekoittaa sen kasteopetukseen. Tästä syystä, kun seurakunta toimii yhteistyössä kunnan kanssa ja kouluttaa päivähoiton varhaiskasvattajia, tulee ottaa huomioon uskonnollis–katsomuksellisen orientaation sisältö eikä siihen kuulu seurakunnan kasteopetus. Yhteistyön avulla varhaiskasvattajat saavat tukea seurakunnalta, jotta voivat itse toteuttaa uskontokasvatusta, eikä yksistään niin, että seurakunta toteuttaa uskontokasvatusta päivähoitossa varhaiskasvattajien puolesta ja kasteopetuksen pohjalta. (Petäjä 2008, 122–124.)

Päivähoiton ja kirkon välinen uskontokasvatus eroavat toisistaan. Päivähoiton uskontokasvatuksen tehtävä on tutustuttaa lapset erilaisiin uskontoihin ja kertoa lapsille niihin liittyvistä perinteistä ja kirkon tehtävänä on kristinuskoon liittyvien tietojen ja kokemusten antaminen, jotka johtavat niiden omaksumiseen. (Kallioniemi 2004, 53.)

2.2. Tuusulan kunnan päivähoitossa tapahtuva uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Päiväkodissa uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota toteuttaessa toimitaan yhteistyössä Tuusulan seurakunnan kanssa. Päiväkodissa lapsen osallistumi-

nen uskontokasvatukseen perustuu vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan tekemään yhteiseen sopimukseen. (Tuusulan kunta 2011.)

Päivähoidon henkilökunta toteuttaa uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota keskustelemalla lasten kanssa uskontoon liittyvistä aiheista, jotka nousevat esiin esimerkiksi kirkkovuodesta. Muita uskontokasvatusta tukevia menetelmiä ovat lasten kanssa laulettavat hengelliset laulut ja virret, sekä kirkkovierailut: joulukirkko, kotikirkko tutuksi eskareille ja päiväkodissa seurakunnan työntekijän pitämä pyhäkoulu. Vanhempien kanssa on yhteisesti sovittu lapsen uskonnollis-katsomukselliseen orientaation sisällöstä ja niille lapsille, jotka eivät osallistu pikkukirkko/ pyhäkouluun, on järjestetty omaa ohjelmaa. (Tuusulan kunta 2011.)

2.3 Pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoidossa

Lastenohjaaja vierailee päivähoidossa pitämässä pyhäkoulu/ pikkukirkkoa yhdestä kolmeen kertaa lukukausi, riippuen päiväkodista. Yhteyshenkilö ja seurakunnan työntekijä sopivat pikkukirkko/ pyhäkoulun toteutuksesta ja päivähoidon yhteyshenkilö kertoo minkä ikäiset ja kuinka suuret ryhmät tulevat pikkukirkko/ pyhäkouluun. (Tuusulan seurakunta 2010.)

Pikkukirkko/ pyhäkoulu rakentuu yhdessäolosta. Lapsi saa soittaa triangelia ja aikuinen sytyttää kynttilän. Triangeli ja kynttilä kertovat lapsille, että kuunnellaan, katsellaan ja hiljennytään. Lapsille kerrotaan kalenterivuoteen liittyvästä juhlapyhästä tai muusta päivähoidon yhteyshenkilön kanssa sovitusta aiheesta. Sen jälkeen lasten kanssa keskustellaan aiheesta. Tämän lisäksi lauletaan ja leikitään tuttuja lauluja tai Lasten Virsiä ja lausutaan yhdessä lapsen rukous. Jokainen päiväkodissa käyvä seurakunnan työntekijä tekee toteutuksen omalla tavallaan, käyttäen edellä mainittuja menetelmiä tai muuttaen niitä siten, kuin yhteyshenkilön kanssa on sovittu. (Tuusulan seurakunta 2010.)

Tuusulassa toteutettavassa pikkukirkko/ pyhäkoulussa halutaan siirtää kulttuuriperintöä. Se mahdollistuu kertomalla lapsille kirkkovuoteen liittyvistä juhlapyhästä. Pyhäkouluun liittyy läheisesti eettinen kasvatusta. Lapsen huomioiminen,

lapsen kuuntelu ja keskustelu hänen tarpeistaan käsin tukevat lapsen identiteettiä, siten hän tuntee olevansa tärkeä. Lasten Raamatun kertomukset ja erilaiset tarinat kertovat lapsille suvaitsevaisuudesta ja toisen huomioimisesta. Pikkukirkko/ pyhäkoulun keskeisimmät elementit ovat yhteisöllisyys, keskustelujen ja yhdessä pohtimisen kautta tasavertaisuuden kokeminen. (Tuusulan seurakunta 2010.)

2.4 Päivähoitoyhteistyön toteuttamistavat Tuusulassa

Kunnan varhaiskasvatus toimii yhteistyössä Tuusulan seurakunnan pyhäkoulutyön kanssa. Yhteisiä toimintoja varten Tuusulan kunnan varhaiskasvatus ja seurakunta tapaavat yhteistyökokouksissa. (Tuusulan kunta 2011.)

Tuusulan seurakunnan lapsi- ja perhetyössä on pitkät perinteet yhteistyöstä päivähoidon kanssa. Yhteistyö kunnan päivähoidon kanssa alkoi 80-luvulla, jolloin pyhäkoulutyöntekijä kutsui päiväkoteja joulukirkkoon. Sitten alkoivat vierailut päiväkodeissa. Vähitellen yhteistyö on muuttanut muotoaan siihen missä se on tänä päivänä; pyhäkoulutyön palveluja käyttää 31 kunnan alueella toimivaa päivähoitopaikkaa. (Tuusulan seurakunta 2010.)

Joka syksy seurakunnan päivähoitoyhteistyöstä vastaava lähettää päiväkodin yhteyshenkilölle kirjeen, jossa kerrotaan tulevan syksyn tapahtumista kuten seurakunnan järjestämästä koulutusiltapäivästä ja samalla päiväkodin mahdollisuudesta saada pikkukirkko/ pyhäkoulu. Seurakunnan pyhäkoulutyön tiimissä on viisi työntekijää, joiden kesken päiväkodit on jaettu. Pikkukirkko/ pyhäkoulun toteutuminen päiväkodissa edellyttää, että päivähoidon yhteyshenkilö ottaa yhteyttä varatakseen pikkukirkko/ pyhäkoulu ajan. Lastenohjaajaan tai päivähoitoyhteistyöstä vastaavaan voi ottaa yhteyttä jokainen päiväkodin varhaiskasvattaja, ei ainoastaan päiväkodin yhteyshenkilö. Kahdessa yksityisessä päiväkodissa seurakunnan lapsityönohjaaja toimii kriisityöntekijänä valmiudessa, jos päiväkodissa tapahtuu onnettomuus tai jokin muu kriisi kohtaa päiväkodin työntekijöitä tai päiväkotilapsia. (Tuusulan seurakunta 2010.)

Jokaisella alueella, jossa sijaitsee kirkko; Hyrylässä, Jokelassa ja Kellokoskella järjestetään päivähoiton esikoulu–ikäisille tarkoitettu kotikirkko tutuksi projekti, jossa seurakunta kutsuu esikoululaisia tutustumaan kotikirkkoonsa. Kotikirkko tutuksi projektissa lapset saavat käyttää aistejaan, joiden avulla tutustutaan kotikirkkoon. Jouluna päiväkodit kutsutaan joulukirkkoon ja pääsiäisenä seurakunta vierailee päiväkodissa, pitämässä lapsille ja aikuisille pääsiäisvaelluksen. Tämän lisäksi seurakunta kustantaa jokaiselle päiväkodille, jonka kanssa tehdään yhteistyötä, Pikkuväki lehden. Syksyisin päivähoiton yhteyshenkilöille järjestetyssä koulutusiltapäivässä olevat aiheet liittyvät päivähoiton arjessa esiin nousseisiin asioihin, muun muassa kirkkovuosi lasten kanssa. Tämän lisäksi koulutusiltapäivässä keskustellaan pikkukirkko/ pyhäkoulun sisältöön liittyvistä kysymyksistä, sekä kysytään päivähoiton yhteyshenkilöiltä, mitä koulutusta he tarvitsisivat työhönsä, liittyen uskonnollis–katsomukselliseen orientaatioon. (Tuusulan seurakunta 2010.)

Keväällä 2009 järjestettiin seurakunnan leirikeskuksessa Rusutjärvelle ensimmäistä kertaa päivähoiton henkilökunnalle ilta, johon osallistui 14 päivähoiton varhaiskasvattajaa. Yhteisen illan tarkoituksena oli päivähoiton varhaiskasvattajien ja päiväkodissa käyvien työntekijöiden tutustuminen toisiinsa. Illan ohjelmassa oli hiljaisuuden polku metsässä, iltapala ja saunominen. (Tuusulan seurakunta 2010.)

2.5. Kirkon varhaiskasvatus

Suomen evankelisen kirkon varhaiskasvatus perustuu kaste– ja lähetyskäskyn. Lasta kastettaessa lapsen vanhemmat, kummit ja seurakunta lupaavat yhdessä kasvattaa ja pitää huolta lapsesta. Täten kirkon varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea vanhempia, heidän antaessaan lapsilleen kristillistä kasvatusta. Tuki tarkoittaa kirkon keskeisen sanoman ja siihen kuuluvien perinteiden, tiedon jakamista perheille eli kasvatuskumppanuutta. Tämä tapahtuu seurakunnan tarjoaman toiminnan kautta, joita ovat muun muassa pyhäkoulu, päiväkerho, perhekerho, perhe jumalanpalvelus, koululaisille suunnatut toiminnot ja

yhteistyö päivähoidon kanssa. (Suomen evankelis – luterilainen kirkko 2008, 9–10.)

Kirkon järjestämä pyhäkoulu on lasten oma jumalanpalvelus, jossa lapsi saa hiljentyä. Raamatunkertomusten avulla opitaan oman itsensä ja toisten ihmisten kunnioittamista ja hyväksymistä, sekä luottamista Jumalaan. (Suomen evankelis – luterilainen kirkko 2008, 15.)

Pyhäkoulu aloitetaan soittamalla triangelia. Lapset istuvat alttarin äärelle. Sen jälkeen tehdään yhdessä ristinmerkki, lausutaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja sytytetään kynttilät. Tämän jälkeen lauletaan yhdessä alkuvirsi, joka valitaan yhdessä lasten kanssa ja sen jälkeen kerrotaan Raamatun kertomus lapsille suunnatulla menetelmällä ja opetellaan kertomukseen liittyvä virsi. Sitten lasten kanssa keskustellaan asioista, jotka ovat lasten mielessä ja niistä tehdään yhdessä rukous. Lopuksi lausutaan rukoukset: Isä Meidän ja Herran siunaus. (Reinikainen & Reinikainen 2010, 19.)

4 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Tässä osuudessa nostan esiin muita samaan aihepiiriin kuuluvia tutkimuksia. Aikaisempia tutkimuksia pikkukirkko/ pyhäkoulun kehittämisen näkökulmasta ei löytynyt, joten löytämistäni tutkimuksista valitsen ne, joissa kirjoitettiin päivähoiton ja seurakunnan välisestä yhteistyöstä. Tämän lisäksi valitsin aiemmista tutkimuksista väitöskirjan: lasten ahdistamista vai olennainen osa suomalaista kasvatusta? Uskonnollisen kasvatuksen hyväksyminen osaksi päiväkotien toimintaa.

Oulun diakonia- ammattikorkeakoulu opiskelijat Maarit Jussila & Riikka Koivukangas tekivät opinnäytetyön päiväkotien ja seurakunnan välisestä yhteistyöstä. Tutkimusaineisto koostui lastentarhanopettajien ja seurakunnan työntekijöiden kyselylomakkeista saaduista vastauksista. Jussilan & Koivurannan mukaan uskontokasvatusta toteutettiin päiväkodin arjessa keskustelemalla uskontoon liittyvistä asioista lasten kanssa ja huomioimalla kirkkovuoden juhlapyhät. Lastentarhanopettajat kokivat, että heillä ei ollut tarpeeksi tietoa uskontokasvatuksesta. Pikkukirkot, tapahtumat ja kirkot olivat osa päivähoiton ja seurakunnan yhteistyötä. Seurakunnan työntekijöille suunnattu kehittämisidea Jussilan ja Koivukankaan mukaan on, että toiminnassa huomioitaisiin lasten osallisuus ja keskustelut uskonnosta toteutettaisiin huomioiden lapsen ikä. Jussila ja Koivukangas kirjoittivat johtopäätöksessään, että yhteisiä suunnitelmia tulisi lisätä. Suurin vastuu päiväkodin uskontokasvatuksesta jää seurakunnalle, vastasivat tutkimukseen osallistuneet lastentarhanopettajat. (Jussila & Koivukangas 2008, 25–28.)

Jyväskylän yliopistosta valmistunut Miia Hakala teki pro gradu – tutkielman päiväkodin uskontokasvatuksesta Lahdessa. Hakalan mukaan päiväkotien käyttämät menetelmät uskontokasvatuksessa olivat hiljentyminen, musiikki, kuvataide ja nukketatteri. Keskustelu uskontoon liittyvistä asioista lasten kanssa oli Hakalan tutkimuksen mukaan vähäistä. Muuta yhteistyötä päivähoiton ja seurakunnan välillä olivat kirkkovierailut ja seurakunnan työntekijän pitämä pyhä-

koulu. Hakalan mukaan lasten kohtaamiseen tulisi seurakunnan työntekijöiden kiinnittää huomiota. (Hakala 2001, 80–81, 85.)

Lapin yliopistossa Ellen Bergin pro gradu – työn aiheena oli uskontokasvatus kunnallisissa päiväkodeissa työntekijöiden kertomana. Bergin tutkimustuloksissa uskontokasvatuksen tiedot ja taidot olivat erilaisia työntekijöiden välillä. Bergin mukaan työntekijän oma usko ja suhteet seurakuntaan vaikuttivat työntekijällä tietoihin uskontokasvatuksesta. Uskontokasvatusta toteutettiin Bergin mukaan päiväkodeissa arkipyhäkoulun, Raamatun kertomuksen, seurakuntavierailun, eettisellä kasvatuksella, draamakasvatuksella ja viettämällä juhlapyhiä. Berg kirjoitti, että uskontokasvatus päiväkodissa koettiin työntekijöiden mielestä tärkeänä. (Berg 2009, tiivistelmä.)

Eeva sisko Vaalgamaa kirjoitti päivähoidon uskontokasvatuksen historiasta. Väitöskirja lasten ahdistamista vai olennainen osa suomalaista kasvatusta? Uskonnollisen kasvatuksen hyväksyminen osaksi päiväkotien toimintaa kuvaa poliittiselta kannalta sitä, miten lakiuudistuksen myötä vuonna 1983 uskontokasvatus kirjattiin osaksi päivähoidon varhaiskasvatusta. Vaalgamaan mukaan parlamentaarisen päivähoidon kasvatustavoitekomitea ehdotti vuonna 1980, että päivähoidon uskontokasvatus lähtee siitä, että uskontoon ohjauksen tulee olla vanhemmilla, ei päivähoidolla, joten päivähoidon uskontokasvatuksen sisältö tulee olla sellainen, johon voi osallistua kaikki lapset, tämän myötä päivähoidon työntekijöiden koulutukseen tulisi lisätä uskontokasvatukseen liittyvää opetusta. Vuonna 1983 tuli lisäys päivähoitolakiin, johon oli kirjattu uskontokasvatus osana varhaiskasvatusta, täten päivähoidon työntekijöiden koulutukseen lisättiin uskontokasvatuksen opetusta, kirjoittaa Vaalgamaa. (Vaalgamaa 2003, 178–179.)

5 SELVITYSTEHTÄVÄT

Selvityksen tarkoituksena oli saada tietoa, tukevatko seurakunnan päivähoidolle tarjoamat palvelut varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota. Selvitystehtävissä kysyttiin varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, miten päivähoidossa toteutuu uskontokasvatus, tukevatko pikkukirkko/ pyhäkoulu uskontokasvatusta, entä mitä ovat seurakunnan muut menetelmät ja toimintamuodot, entä onko päivähoidon ja seurakunnan yhteistyössä kehitettävää.

Taustatiedoissa selvitettiin kohderyhmän ikä, koulutus ja työvuodet.

Keskeiset tutkimuskysymykset:

1. Miten päiväkodin varhaiskasvattajat mielestään itse toteuttavat uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota.
2. Mitkä ovat päiväkodin varhaiskasvattajien käsitykset siitä, tukeeko seurakunnan työntekijän lapsille ja aikuisille pitämä pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoidon uskontokasvatusta vai ei?
3. Millä menetelmillä ja toimintamuodoilla seurakunnan antama uskontokasvatus tukee päiväkodin uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota?
4. Mitä ovat päiväkodin varhaiskasvattajien käsitykset päivähoidon ja seurakunnan yhteistyön kehittämistä?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimusmenetelmä osiossa kerrotaan aineiston hankinnasta ja kyselylomakkeen rakenteesta. Aineiston analyysi osuudessa sen sijaan kerrotaan, miten aineistoa on käsitelty tulosten saamiseksi.

6.1 Aineiston kerääminen

Kyselylomakkeet olivat rajattu 3–6-vuotiaiden lasten ryhmien varhaiskasvattajille, koska pikkukirkko/pyhäkoulu on pääasiassa suunnattu yli 3–vuotiaille. Saadakseni tutkimukseeni tarpeeksi aineistoa en rajannut kyselyä pelkästään lastentarhaopettajiin vaan kattavamman tuloksen saaminen edellytti ryhmän kaikkien aikuisten mahdollisuutta vastata kysymyksiin. Tutkimuslupa haettiin kahden kunnan päiväkotiin. Sen myönsi Tuusulan kunnan varhaiskasvatuspäällikkö. Tämän lisäksi otin yhteyttä kunnan päiväkotien johtajiin ja kysyin heidän mielipidettä saada teettää kysely. Kahden yksityisen päiväkotien johtajalta sain tutkimusluvan teettää kyselylomake heidän päiväkodissa. Kyselylomakkeita vietiin päiväkoteihin yhteensä 25 kappaletta ja niitä palautettiin laatikkoon 16. Kyselyyn vastasi 64 prosenttia.

Kyselylomakkeen kysymykset (liitteet 4,5) testattiin ulkopuolisella lukijalla, joka vastasi kysymyksiin ilman ennakkoinformaatiota. Päiväkodin saatekirje laadittiin siten, että siinä luki selkeästi, miksi kysely toteutetaan ja mihin tarkoitukseen. Kyselykaavakkeet ja saatekirje toimitettiin päiväkoteihin henkilökohtaisesti. Opinnäytetyö aloitettiin keväällä 2010, kyselylomakkeet vietiin päiväkoteihin huhtikuussa 2011 ja vastausaika varhaiskasvattajilla oli kuukausi.

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin laadullisella tutkimusotteella. Aineisto kerättiin kyselylomakkeen (Liite 4) avulla, jossa oli monivalinta – ja puolistrukturoituja kysymyksiä. Tutkimuksen tavoitteet olivat selkeästi ja yksinkertaisesti kirjoitettu, jotta vastaajan oli helppo vastata kysymyksiin. Kysymyksissä vältettiin niitä kysymyksen muotoja, joissa vastaajaa johdatettiin vastaamaan ”oikein”. Kysely-

kaavakkeen strukturoituun kysymykseen liitetty avoin kysymys mahdollistaa vastaajan saada vaikuttaa omaan vastaukseensa (Hirsjärvi, Remes & Saja-vaara 2009, 201).

6.2 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia tutkittavaa asiaa laajasti ja monipuolisesti. Tutkimuksessa tulee löytää ja nostaa esille asioita, jotka eivät ole aikaisemmin olleet tiedossa. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.)

Tyypittely supistaa aineistosta löytyvät teemat selkeiksi kokonaisuuksiksi (Eskola & Suoranta 1999, 182).

Aineisto litteroitiin tietokoneelle. Aineiston analysointi aloitettiin lajittelemalla vastaajien taustatiedot. Sen jälkeen aineiston vastaukset kirjoitettiin tietokoneelle, jonka jälkeen niistä alettiin muodostaa teemoja. Tässä luokituksessa esiin nousi asioita, jotka osittain liittyivät tutkimuskysymykseen.

Seuraava analysointi aloitettiin kirjoittamalla tiedot tietokoneelle kyselylomakkeessa olevien vastausnumeroiden mukaan. Jokainen vastausnumero käytiin erikseen läpi. Valtakunnallista uskonnollis–katsomukselliseen orientaatioon liittyvää teoretietoa, käytettiin pohjana analysoitaessa vastaukset.

Viidenteen kysymykseen; Tukeeko seurakunnan työntekijän lapsille ja aikuisille pitämä pikkukirkko/ pyhäkoulu mielestäsi päiväkotinne uskontokasvatusta? Vastaajilta saatuja vastauksia verrattiin uskonnollis–katsomukselliseen orientaatioon liittyviin teoretietoihin. Teoretietojen avulla saatiin vastaus kysymykseen, tukeeko pikkukirkko/ pyhäkoulu Tuusulan päivähoidon uskontokasvatusta. Tämän jälkeen vastaukset teemoitettiin.

Kolmas analysointi suoritettiin siten, että kysymyksen 4 ja 5 vastaukset kirjoitettiin erilliselle paperille. Sen jälkeen ne laitettiin seinälle ja niistä muodostettiin samaa tarkoittavia teemoja. Teemoituksen jälkeen suoritettiin tyypittely, joka

jakoi vastaukset yläkäsitteisiin. Vastaukset, joihin oli vastattu yhdellä sanalla, oli helppo liittää laajempaan kokonaisuuteen. Yläkäsitteiden kautta löytyivät selvityksen tulokset. Ne varhaiskasvattajien vastaukset, joissa oli huomioonotettavia asioita, nostettiin esille ja sitaateiksi tutkimukseen, jolloin vastaajien ääni nousi esille.

Teemoittelu aineiston analysoinnissa tarkoittaa tutkimusongelmaan liittyvien aiheiden nostamista esille sitaattien muodossa. Teemoittelussa aineisto ja teoria tulee liittää yhteen. (Eskola, Suoranta 1999, 176.)

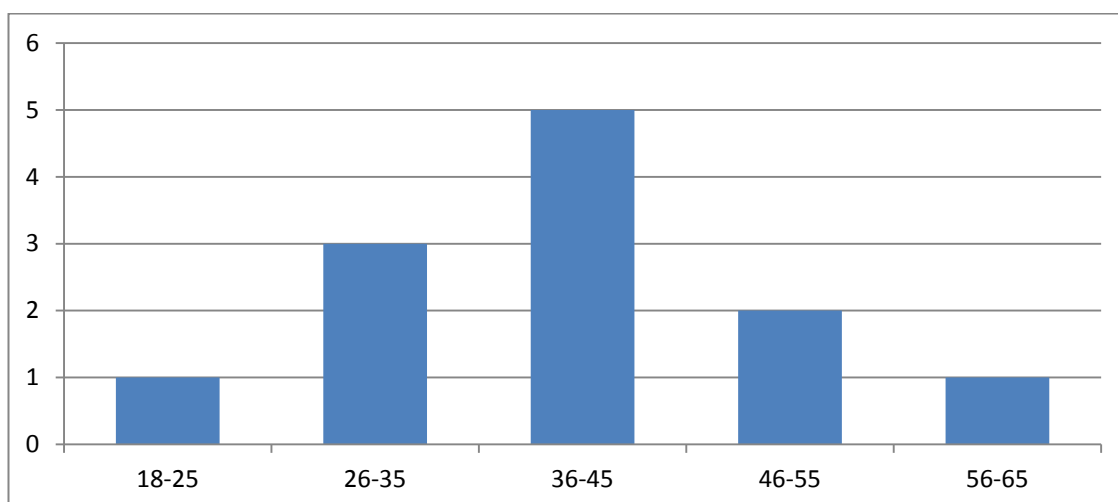
Kirjoittaessa vastaajien vastauksia sitaatteihin ammattinimikkeet ovat yhdistetty, koska aineistoa on vähän. Ammattinimikkeiden yhdistäminen ehkäisee vastaajien tunnistettavuutta. Lastentarhanopettaja ja sosiaalikasvattaja/ sosionomi käytetään lyhennystä (O). Päivähoitaja/ lastenohjaaja, lähihoitaja ja joku muu käytetään lyhennystä (L).

7 TULOKSET

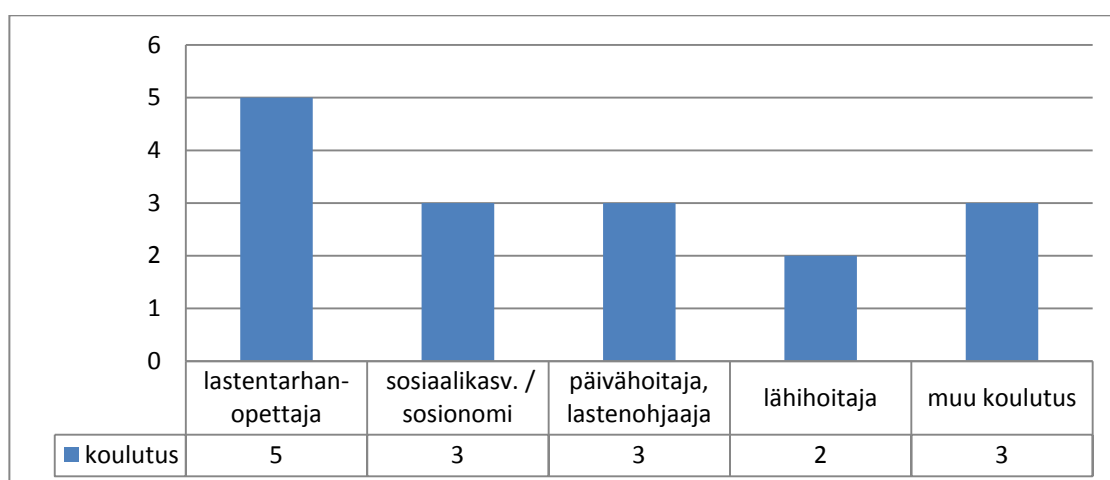
Tuloksissa esitetään vastaajien taustatiedot taulukkoina. Tämän jälkeen vastataan keskeisiin tutkimuskysymyksiin käyttäen menetelmänä osittain taulukointia sekä sitaatteja, jotka toimivat vastaajien äänenä.

7.1 Päivähoidon varhaiskasvattajien ikä, koulutus ja työkokemus

TAULUKKO1. Vastaajien ikä (vastaajien ikäjakauma prosentteina, liite 1)

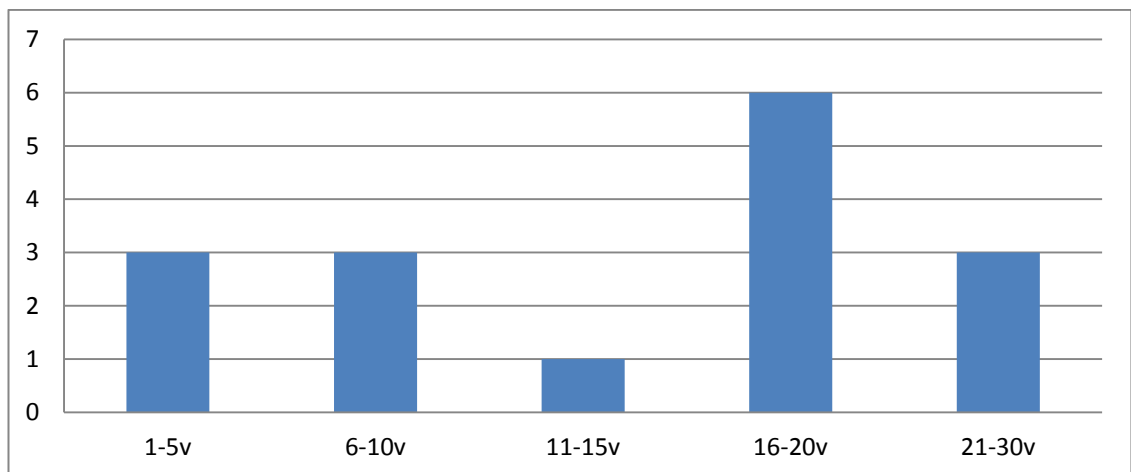
TAULUKKO 2. Vastaajien koulutus (vastaajien koulutusjakauma prosentteina, liite 1) *

*tulosten esittämisessä tiedot LTO ja SK, SOS on yhdistetty ja PH, LO, LH ja M =2 luokkaa

Taulukosta 2 voidaan nähdä, että vastaajat koostuivat kaikista varhaiskasvatuksen ammattilaisista. Muun koulutuksen omaavien vastaajien koulutukset liittyivät kasvatukseen, mutta ei edellä mainittuihin ammatteihin.

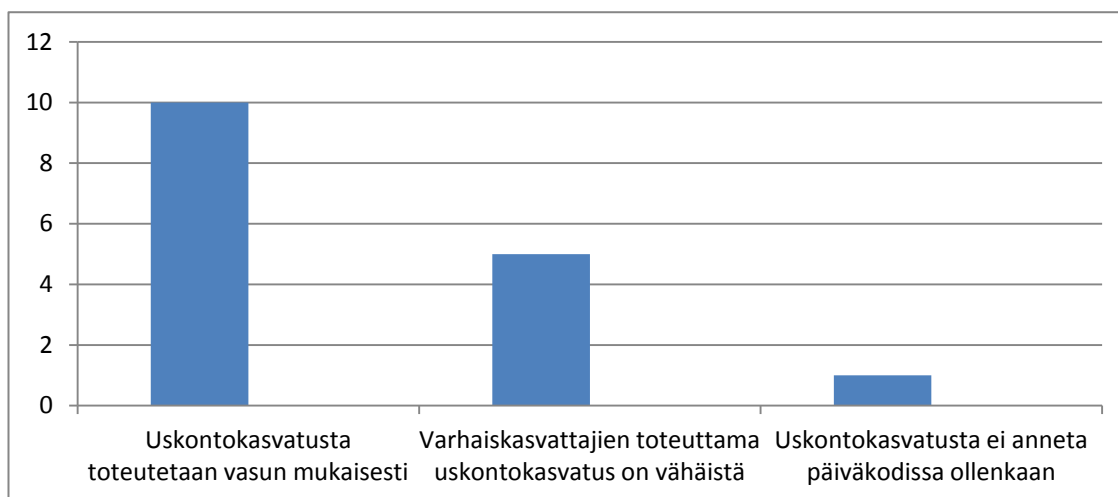
TAULUKKO 3. Vastaajien työkokemukset. (vastaajien työkokemusjakauma prpsentteina, liite 2)

Taulukosta 3 voidaan todeta, että vastaajien työkokemukset vaihtelevat 1 vuodesta 30 vuoteen.

7.2 Päivähoidon varhaiskasvattajien käsitykset heidän omasta uskonnollis-katsomuksellisen orientaation toteutuksesta

TAULUKKO 1. Vastaajien käsitykset uskontokasvatuksen toteutumisesta päivähoitossa.

Kymmenen vastaajaa vastasi, että uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota toteutetaan päivähoitons varhaiskasvatuksen mukaisesti. Uskontokasvatukseen kuuluivat keskustelut lasten kanssa kirkkovuoden juhlista, pääasiassa joulusta ja pääsiäisestä. Tämän lisäksi vastataan lasten uskonnollisiin kysymyksiin.

Kerromme lapsille lähinnä kirkollisiin juhlapyhiin liittyen Raamatunkertomuksia Lapsen Raamatusta. O

Omassa ryhmässä huomioidaan kristilliset juhlapyhät ja niiden merkitys. Monessa ryhmässä käsittääkseni ei huomioida, eli se riippuu kokonaan ryhmän kasvattajista, kuinka tärkeinä he asiaa pitävät. O

Vasun mukaisesti. Itse käsittelemme uskontokasvatusta kirkollisten juhlapyhien erit. joulun ja pääsiäisen osalta ja vastailemme lasten uskuntoon liittyviin kysymyksiin. O

Juhlapyhien merkityksestä voidaan puhua. L

Huomioidaan kirkolliset juhlapyhät. O

Viisi varhaiskasvattajaa katsoi, että uskontokasvatus päiväkodissa on vähäistä.

Pääsääntöisesti juhlien yms. yhteydessä uskonnollinen puoli tuodaan esille. Arkipäivässä uskonnon osuus on pieni. O

Juhlapyhien yhteydessä sitä käydään läpi, muuten melko vähän. L

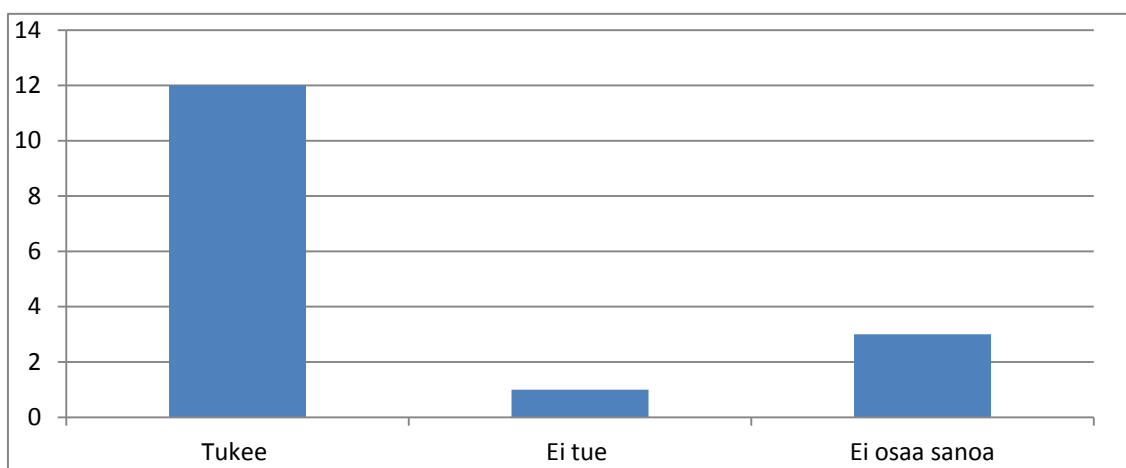
Jää täysin srk: n ja päiväkodin yhteistyön harteille mikä aika vähäistä eli joulukirkko ja pääsiäinen. O

On todella suuri osa sitä, sillä henkilökuntamme ei ole kovin hengellistä. L

Yksi vastaajista arvioi, ettei uskontokasvatusta toteuteta päivähoitossa.

7.3 Pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoiton uskontokasvatuksen tukena

TAULUKKO 1. Varhaiskasvattajien käsitykset siitä, tukeeko pikkukirkko/ pyhäkoulu päivähoiton uskontokasvatusta

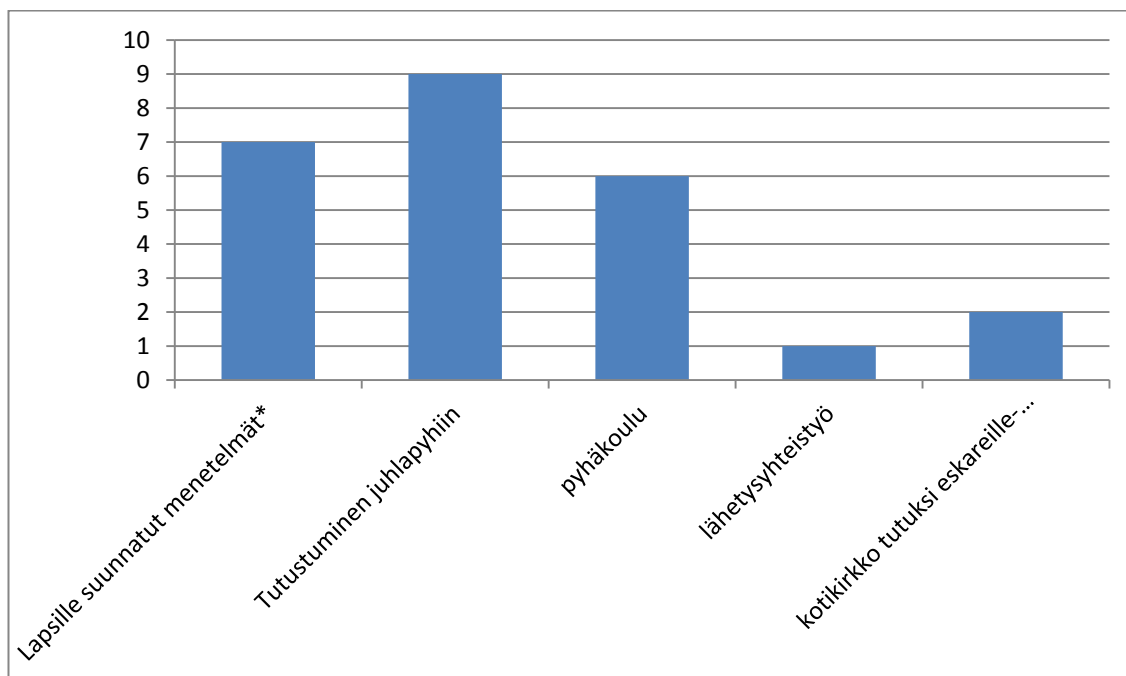

Kaksitoista vastaajaa koki, että pikkukirkko/ pyhäkoulu tukee päivähoiton uskontokasvatusta.

Yksi vastaaja koki, ettei pikkukirkko/ pyhäkoulu tue päivähoiton uskontokasvatusta ja kaksi vastaajaa ei osannut sanoa.

7.4. Seurakunnan toteuttamat menetelmät / toimintamuodot päivähoitossa

Taulukko 1. Vastaajien käsitykset siitä, millä menetelmillä/ toimintamuodoilla seurakunta tukee päivähoiton uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota.

*Aineistosta esiin nousseet menetelmät, joita seurakunnan työntekijä käytti pikkukirkko/ pyhäkoulussa; lapselle annetaan hiljentymisen kokemuksia, keskustellaan lasten kanssa, käytetään raamattunukkeja, kuvia, lauluja ja leikkejä.

Pikkukirkko/ pyhäkoulussa lapsille kerrotaan kirkkovuoden tapahtumista ja juhlista.

Pyhäkoulussa käydään Raamatusta asioita ja juhlapyhien merkitystä lapsille sopivalla opetustyyllillä esimerkiksi nukeilla ja muilla rekvisiitilla. O

Pyhäkoulussa tutustutaan kirkkopyhiin/ erilaisiin Raamatun tarinoihin mukavasti lauluin ja havainnollisin pikku ”kuvaelmin”. O

Aiheet liittyvät läheisiin juhlapyhiin, esitys lapsille sopivaa. L

Yksi vastaaja kirjoitti siitä, miten pikkukirkko/ pyhäkoulu tukee varhaiskasvattajaa.

On hyvä, että ohjaaja, joka hallitsee nämä asiat paremmin kuin itse, kertoo niistä lapsille. Itsekin siinä saa palautettua mieleen asioita ja niitä voi sitten lasten kanssa yhdessä jälkeinpäin pohtia. Lapset tykkäävät kovasti pyhäkoulu hetkistä. O

Varhaiskasvattajan voi olla vaikea toteuttaa uskontokasvatusta päivähoitossa, kirjoittaa yksi varhaiskasvattaja.

Moni opettaja/ kasvattaja ei uskalla halua kokee vaikeaksi/ merkityksettömäksi uskontokasvatuksen, joten hyvä että se tulee seurakunnalta. O

Muu yhteistyö päivähoiton ja seurakunnan välillä.

Yhteistyö srk:n kanssa esim. tutustuminen kirkkoon. O

Osallistumme srk:n joulukirkkoon, mahd. pääsiäistapahtumaan, lähetysyhteistyöhön yms. Tuusulan srk on erittäin aktiivinen lapsityössä, kiitos siitä. O

Haluan kiittää huolellisesti järjestetyistä kirkkoretkestä bussikyteineen. Joulukirkko omassa kirkossa on varmasti mieleenpainuva kokemus päiväkotiajoilta. Ihana tunnelmallinen hetki, samalla saada turvallisia kokemuksia omasta kirkosta; missä lasta kohdellaan kunnioittavasti ja kaikki aikuiset; srk:n työntekijät, joita vierailulamme kohtaamme ovat niin sydämellisiä ja lapset huomioivia. Myös kotikirkko – tutuksi on eskareille todella tärkeä vierailu kirkossa, kulttuurillisesti tutustumme kirkkoon myös rakennuksena, mitä sieltä löytyy; erilaisia tiloja. O

Vierailu joulukirkossa on ollut erittäin hyvä tilaisuus. Lapset kuulevat joulun sanomaa ja kokevat joulun tunnelman kirkossa. Elämys joka vuosi lapsille! Kiitos siitä. L

7.5. Päivähoidon varhaiskasvattajien käsitykset yhteistyön kehittämisestä, päivähoiton ja seurakunnan välillä

Kolmesta varhaiskasvattajaa ei vastannut mitään päivähoiton ja seurakunnan yhteistyön kehittämiseksi. Kolme vastasi, miten pikkukirkko/ pyhäkoulua tulisi kehittää.

Yksi vastaaja nosti esiin sen, että seurakunnan työntekijän tulisi huomioida oma vuorovaikutuksensa lapsiin. Toinen vastaaja kirjoitti, että lapsiryhmät ja lasten ikäjakauma ovat olleet liian suuret pikkukirkko/ pyhäkoulussa.

Seurakunta voisi aktiivisesti tarjota kuukausittain pikkukirkkoa, joka liittyisi kirkkovuoteen/ tai jokin raamatunkertomus. Nuket, kuvat osallistava toiminta on hyvä. Voisi olla aina sama tuttu kaava esim. kellonsoitto, tuttu rukous, virsi, samoin lopetus tuttuun rukoukseen virteen. Keskiosa vaihtelisi aiheen mukaan. (näinhän voi ollakin, kun meillä ei ole vähään aikaan ollut säännöllistä pyhäkoulua) Vetäjän rooli on tärkeä: innostava, eläytyvä, lapsia kuunteleva. Uskontokasvatus on tärkeää päiväkodissa sillä monessa kodissa sitä ei ole, lasten tulee saada mahdollisuus siihen päiväkodissa. (useimmat vanhemmat sitä haluavat). O

8 TIIVISTELMÄ TULOKSISTA

Selvityksen tulokset on jaoteltu kolmeen osaan. Niistä löytyvät selvityksen keskeisemmät asiat, jotka käytettävästä aineistosta on löytynyt.

8.1. Varhaiskasvattajien toteuttama uskontokasvatus lapsiryhmässä

Varhaiskasvattajista kymmenen oli sitä mieltä, että uskontokasvatusta toteutettiin varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvän uskonnollis-katsomuksellisen orientaation mukaisesti. He toteuttivat uskontokasvatusta keskustelemalla uskontoon liittyvistä asioista lasten kanssa ja huomioimalla kirkolliset juhlapyhät, mainiten joulun ja pääsiäisen.

Viisi vastaajaa oli sitä mieltä, että uskontokasvatusta toteutettiin päivähoiton arjessa vähän. Tuloksissa esiin nousseet syyt uskontokasvatuksen toteuttamisen vähyyteen olivat päivähoiton varhaiskasvattajien tai yksittäisen varhaiskasvattajan vähäinen kiinnostus uskontokasvatusta kohtaan, sekä päivähoiton ja seurakunnan yhteistyön vähäisyys.

8.2 Pikkukirkko/ pyhäkoulu

Vastaajista kaksitoista koki, että pikkukirkko/ pyhäkoulu tuki varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvää uskontokasvatusta.

8.3 Seurakunnan menetelmät / toimintamuodot päivähoiton uskonnollis-katsomuksellisen orientaation tukemisessa

Seurakunnan työntekijä piti pikkukirkko/ pyhäkoulun lapsille ja aikuisille esityksen muodossa. Menetelmät, joita seurakunnan työntekijä käytti pikkukirkko/ pyhäkoulussa, olivat vastaajien mukaan; kirkollisista juhlapyhistä kertomalla ja

lasten kanssa keskustelut, antamalla lapsille hiljaisuuden kokemuksia ja laulamalla Lasten virsiä, käyttämällä lapsille suunnattuja havaintomateriaaleja, mainintoina Raamattunuket ja kuvat.

Seurakunnan toteuttamat muut toimintamuodot, jotka vastaajat nostivat esille, olivat joulukirkko, pääsiäiskirkko, lähetystyöntekijän vierailu ja kotikirkko tutuksi eskareille.

8.4 Seurakunnan toiminnassa ilmenevät kehittämisen tarpeet

Seurakunnan työntekijän tulisi kiinnittää huomiota vuorovaikutustaitoihin lasten kanssa. Pikkukirkko/ pyhäkoulussa käyvien ryhmien pitäisi olla pienemmät. Tämän lisäksi seurakunnan tulisi ottaa aktiivisemmin yhteyttä päiväkotiin ja tarjota pikkukirkko/ pyhäkoulua.

9 AINEISTON PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen pätevyydellä mitataan saadaanko tutkimusmenetelmällä vastaus tutkimuskysymykseen. Tutkimuksen pätevyyttä edesauttaa, jos tutkimuksessa on mahdollisuus käyttää useampia menetelmiä aineiston tulosten saavuttamiseksi. Tutkimustulos on luotettava silloin kun tutkimustulokset eivät muutu vaikka tutkimus toistettaisiin. Tutkimuksen luotettavuutta lisää, kun tutkija tuo esiin tutkimuksessa käytetyt menetelmät. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226–228.)

Tämän tutkimuksen luotettavuus huomioitiin päiväkoteja valittaessa. Tutkimusaineisto kerättiin neljästä tuusulalaisesta päiväkodista, joista kaksi oli yksityisiä kunnan ostopalvelupäiväkotia ja kaksi kunnan omia. Kaikki päiväkodit kuuluivat seurakunnan yhteistyökumppaneihin. Valitut päiväkodit olivat laajalta alueelta valittu ja siten, että tutkija itse ei vieraille päiväkodissa. Vaikka Tuusulassa on 30 päiväkotia, joissa seurakunnan lastenohjaajat vieraillee, niin vain pieni määrä päiväkoteja valittiin. Siitä huolimatta saatiin yhdenmukaista tietoa varhaiskasvattajien selkeistä vastauksista.

Aineiston hankinnassa käytettiin kyselylomaketta, koska teemahaastattelussa tutkimustulokseen olisi saattanut vaikuttaa haastattelijan tuttuus tai vastaajan mahdollinen arkuus vastata kysymyksiin rehellisesti. Kyselyyn vastaajat olivat kaikista ammattiryhmistä eikä pelkästään lapsiryhmässä toimivan opettajan käsitys uskontokasvatuksesta ryhmässä. Tämä mahdollisti kaikkien lasten kanssa työskentelevien mielipiteen kuulemisen.

Kyselylomakkeen kysymykset olivat yksinkertaiset, joten vastaaja on voinut vastata laittamalla rastin ruutuun varsinaiseen tutkimuskysymykseen. Tämän kautta mahdollistuu, että tutkimuksen uudelleen suorittamisesta tulisi samat tulokset. Tällöin tutkimuksen luotettavuus todentuisi.

Tässä tutkimuksessa aineiston analysointi on tapahtunut kolmella eri tavalla. Jokaisessa analysointitavassa löytyi samoja luokkia. Uusia luokkia ei löytynyt.

Tällöin voitiin todeta, että aineistosta ei noussut esille uutta tietoa. Sitaattien käyttö opinnäytetyössä osoittaa vastaajien äänen ja mahdollistaa omalta osaltaan tutkimuksen totuudenmukaisuuden ja luotettavuuden.

Tutkimuksen luotettavuuteen voi vaikuttaa tutkijan työ seurakunnassa ja se, että näitä asioita olen työssäni pohtinut useamman vuoden. Tässä selvityksessä olen tarkastellut asioita oman työni kehittämisen puolesta. Täten voin tarjota päivähoidolle laadullista palvelua, jota rakennettaisiin yhteistyössä ja lain mukaisesti varhaiskasvatuksen kentällä.

10 PÄÄTELMÄT

Tulosten mukaan päivähoiton työntekijät toteuttivat uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota varhaiskasvatuksen mukaisesti. Varhaiskasvattajien kirkkopyhistä käymät keskustelut lasten kanssa liittyivät jouluun ja pääsiäiseen. Tämän lisäksi varhaiskasvattajat vastaavat lasten uskontokysymyksiin. Tästä voidaan päätellä, että varhaiskasvattajat toteuttavat uskonnollis-katsomuksellisen sisällön mukaisesti.

Tuloksista voidaan todeta, että uskonnollis-katsomuksellista orientaatiota toteutettiin eri tavalla eri ryhmissä, ja joissakin vähäisesti riippuen varhaiskasvattajasta ja seurakunnan välisestä yhteistyöstä. Siitä voidaan päätellä, että päivähoiton varhaiskasvattajat eivät olleet yhdessä keskustelleet ja tarkentaneet, mitä päivähoiton uskontokasvatus pitää sisällään, miten sitä eri ryhmissä toteutettaisiin. Tässä kohtaa voidaan päätellä, että päivähoiton yhteyshenkilöllä on iso rooli toimia uskonnollis-katsomukselliseen orientaatioon liittyvien asioiden esiin nostajana.

Tuloksista nousi esiin, että pikkukirkko/ pyhäkoulu tuki päivähoiton uskontokasvatusta. Johtopäätöksenä on, että se oli yksi osa päivähoiton uskontokasvatusta.

Tulosten mukaan seurakunnan työntekijä toteutti pikkukirkko/ pyhäkoulun esityksenä. Tästä voidaan päätellä, että pikkukirkko/ pyhäkoulu ei vastaa tämän hetken uskontokasvatuksen mukaista yhteistyötä päivähoiton kanssa, koska varhaiskasvatussuunnitelman mukaan pikkukirkko/ pyhäkoulun tulisi olla osa päivähoiton toteuttamaa uskontokasvatusta eikä irrallinen osa sitä.

Tuloksista nousi esiin, että seurakunnan työntekijä käytti monenlaisia lapsille suunnattuja menetelmiä pikkukirkko/ pyhäkoulussa. Siitä voidaan päätellä, että seurakunnan työntekijöillä on monenlaisia tapoja toteuttaa pikkukirkko/ pyhäkoulua lapsille.

Vastauksista nousi esiin, että päivähoitossa oli varhaiskasvattajia, jotka eivät toteuttaneet uskontokasvatusta, sekä oli varhaiskasvattajia, jotka kokivat, että on hyvä, kun seurakunta käy pitämässä pikkukirkko/ pyhäkoulua. Edelleen voidaan päätellä, että varhaiskasvattaja ei toteuta uskontokasvatusta leimautumisen ja työtaakan lisääntymisen takia tai hänellä ei ole rohkeutta eikä tietoutta toteuttaa uskontokasvatusta tai he haluavat hetken myös itse rauhoittua lasten kanssa, siinä arjen tiimellyksessä.

Aineistosta nousee esiin myös se, että seurakunnan työntekijän tulisi huomioida pikkukirkko/ pyhäkoulussa lapsiryhmän koko ja ikäjakauma. Tästä voidaan päätellä, että päivähoidon yhteyshenkilön rooli on tärkeä, sillä hän toimii viestin viejänä päivähoidon ja seurakunnan välillä.

11 POHDINTAA JA VERTAILU AIEMPIIN TULOKSIIN

Pohdinta osuudessa tarkastelen lähemmin selvityksen tuloksia ja sitä, miten päivähoidon ja seurakunnan toimintaa olisi mahdollista niiden valossa kehittää. Tämän lisäksi teoriaa ja pohdintaa siitä, voiko diakoniaa toteuttaa päivähoitossa. Lopuksi pohdin opinnäytetyön prosessista esiin nousseita oppimiskokemuksia, peilaten niitä sosionomi-diakonin ammatillisuuteen.

11.1. Varhaiskasvattajien toteuttama uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio ja yhteistyö seurakunnan kanssa.

Selvityksessä nousi esille, että varhaiskasvattajat toteuttavat päivähoidon uskonnollis–katsomuksellista orientaatiota. Esiin nousi myös, että sitä on arjessa vähemmän. Jussilan & Koivukankaan (2008) ja Bergin (2009) tutkimuksissa oli samankaltaisuutta tämän tutkimuksen kanssa liittyen varhaiskasvattajien vähäisiin tietoihin ja taitoihin toteuttaa uskontokasvatusta.

Vaalgamaan tutkimuksessa (2003, 179.) kirjoitettiin, että lakiuudistuksen myötä varhaiskasvattajien koulutukseen lisättiin uskontokasvatusta. Pohdin, mitä on tapahtunut varhaiskasvattajia koulutettavissa kouluissa, kun varhaiskasvattajat kokevat etteivät halua, tai heillä ei ole tietoa tai taitoa toteuttaa uskontokasvatusta päivähoitossa. Kuitenkin laki sanoo, että uskonnollis–katsomuksellisen orientaation sisällön tulee olla sellaista, että kaikki voivat siihen osallistua, jolloin lapset oppivat suvaitsevaisuutta toisia kohtaan, eri katsomuksia kohtaan. Silloin se tarkoittaa yleismaailmallista keskustelua lasten kanssa, ihmettelyä ja pohdintaa. Pohdin, ovatko varhaiskasvattajat sekoittaneet päivähoidon uskontokasvatuksen ja seurakunnan kasteopetuksen toisiinsa. Tähän viittasi myös Petäjä (2008.) kirjoituksessaan. Tästä nousee ajatus, että seurakunta voi järjestää uskonnollis–katsomukselliseen orientaatioon liittyvää koulutusta eri uskonnoista ja katsomuksista. Ajattelen, että koulutuksen tulisi olla useammalle päiväkodin työntekijälle kuin pelkästään yhteyshenkilöille. Päivähoidon ja seurakunnan

yhteiset koulutukset voivat edesauttaa päivähoidon varhaiskasvattajia saamaan varmuutta toteuttaa uskontokasvatusta lasten kanssa.

Varhaiskasvattajille suunnatussa koulutuksessa Vasun uskonnollis–katsomuksellinen orientaatio huomioon ottaen yhdessä keskustellen ja erilaisia toimintatapoja yhdistellen, varhaiskasvattajat saisivat käytännön välineitä toteuttaa uskontokasvatusta. Ajattelen, että jonkin muun orientaation ohella, tavalla joka on lapselle luontaisin tapa toimia, kuten toiminnan kautta voi elää todeksi lapsen kanssa niitä asioita, jotka lasta ympäröivät. Esimerkiksi taidepajojen kautta lapsi voidaan tutustuttaa kirkkovuoteen liittämällä toteutukseen Raamatun kertomukset, perinteet ja tavat. Näihin edellä mainittuihin toteutuksiin viittaa Hakalan (2001, 52.) tutkimus, jossa päiväkodin työntekijät käyttivät monenlaisia menetelmiä.

Selvityksen tuloksissa varhaiskasvattajien vastauksista eivät nousseet esille lasten kanssa keskusteltavat asiat kuten häät, hautajaiset ja kaste, vaikka uskon, että varhaiskasvattajat niistä asioista lasten kanssa keskustelevat. Ajattelen, että päiväkodin uskontokasvatukseen kuuluu vastata lapsen kysymyksiin ja ihmettelyyn esimerkiksi; kuka minä olen, mitä on kuoleman jälkeen, miksi kasetaan ja miksi pidetään häitä. Keskustelussa varhaiskasvattajalta vaaditaan rohkeutta asioiden pohtimiseen lapsen kanssa ja toisaalta rohkeutta sanoa lapselle että en tiedä, mutta otan selvää. Ajattelen, että varhaiskasvattajien ja lasten keskustelut tukevat vanhempia, heidän antamaa kristillistä kasvatusta. Mielestäni on tärkeää avoimesti keskustella ja sopia vanhempien kanssa siitä, mitä lasten kanssa keskustellaan uskontoon liittyvistä kysymyksistä ja miksi.

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman (2011,152.) käsikirjassa on kirjoitettu, tärkeintä uskonnollis–katsomuksellisen orientaatiossa ei ole tiedollinen opetus. Käsitän tämän siten, että ei tarvitse olla seurakunnan työntekijä voidakseen keskustella lasten kanssa uskontoon liittyvistä asioista. Jos lapsiryhmässä on muun uskonnon omaavia lapsia, voidaan eri uskontojen eroista keskustella, jolloin lapset oppivat hyväksymään erilaisia kulttuureita ja oppivat jakamaan asioita keskustelemalla. Mielestäni uskontokasvatus on meitä ympäröivää elämää ja se näkyy kaikkialla, kirkkorakennuksissa, sanomalehdissä, joissa on kirkon tiedotuksia ja muuta tietoa, joita vanhemmat lukevat ja joista he keskus-

televat lasten kuullen, sekä televisiosta tulee tietoa eri uskonnoista. Tästä syystä ajattelen, että uskonnollis–katsomuksellisen orientaation sisällön tulisi olla päivähoidossa arkipäivää.

Tuloksista nousi esiin, että varhaiskasvattajat kokevat, että pikkukirkko/ pyhäkoulu tukee päivähoidon uskonnollis–katsomuksellisen orientaatiota. Ajattelen, että on hienoa, että seurakunta on saanut hyvää palautetta. Silti ajattelen, että pikkukirkko/ pyhäkoulua tulee uudistaa. Pikkukirkko/ pyhäkoulun toteutus ei ole tätä päivää vaan sen tulisi uudistua vastaamaan paremmin uskonnollis–katsomuksellisen orientaation sisältöä. Mielestäni pikkukirkko/ pyhäkoulun nimi tulisi muuttaa, sillä nimi viittaa seurakunnan harjoittamaan tunnustukselliseen pyhäkouluun. Sopiva nimi voisi olla seurakunnan vierailu tai teettää kysely lapsilla, mikä heidän mielestään olisi hyvä nimi pikkukirkko/ pyhäkoulun tilalle. Ajattelen, että muutokset tulee ottaa esille päiväkotien johtajien kanssa.

Vastaajilta saadut kehittämisen ideat olivat samoja kuin Jussilan ja Koivukan (2008, 27.) ja Hakalan (2001, 85.) tekemässä tutkimuksessa. Kaikissa tuloksissa oli yhteistä se, että seurakunnan työntekijöiden tulisi kiinnittää huomiota vuorovaikutussuhteeseen lapsen kanssa. Ajattelen, että se on tärkeä asia, joka seurakunnan työntekijän tulee aina ottaa huomioon ollessaan tekemisissä lasten kanssa. Lapsen huomioimisesta ja näkemisestä ei koskaan puhuta liikaa. Ajattelen, että palautteen antaminen on yksi tärkein elementti yhteistyössä ja tässä kohtaa se tarkoittaa, että päivähoidon yhteyshenkilön rooliin kuuluu palautteen antaminen ja toisaalta seurakunnan työntekijän tulee pyytää palautetta päivähoidon varhaiskasvattajilta.

Selvityksessä nousi esiin, että pikkukirkko/ pyhäkoulussa oli ollut liian isot lapsiryhmät. Ajattelen, että lapsiryhmät tulisi olla jaettuna siten, että lapset olisivat oman ikätasonsa mukaisessa, pienessä ryhmässä. Täten mahdollistuu lapsen kohtaaminen ja hänelle vastaaminen. Jos lasta ei huomioida, voi lapselle jäädä tunne, että hän ei ole huomioimisen arvoinen. Ajattelen, että päivähoidon yhteyshenkilön tehtävänä on tiedottaa varhaiskasvattajille siitä, milloin seurakunnan työntekijä tulee ja heidän vastuulla on lapsiryhmien jako siten, että se on lasten edun mukaista.

Tutkimuksissa, joihin olen tässä selvityksessä perehtynyt, ei ole nostettu esille päivähoidon yhteyshenkilön roolia. Ajattelen, että hän on tärkeä viestin tuoja, sillä hänen kauttaan kulkevat viestit ja yhteiset päätökset molempiin suuntiin, toisille päivähoidon varhaiskasvattajille, kuin myös seurakunnan työntekijöille. Ajattelen, että yhteyshenkilö tarvitsee tukea ja kannustusta päiväkodin johtajalta ja muilta varhaiskasvattajilta kuin seurakunnan työntekijältä, sillä hänellä on paljon muistettavaa, siinä muun työn ohessa.

Aineistosta nousi esiin varhaiskasvatuksen ja seurakunnan välinen muu yhteistyö. Ajattelen, kun päivähoidon ja seurakunnan yhteistyö palvelee lasta ja vanhempia, toteutuu päiväkodin ja vanhempien yhteinen sopimus lapsen yksilöllisestä uskonnollis-kasvatuksellisen orientaation sisällöstä.

Valtakunnallista kirkon tutkimusta päivähoidon tukemisesta ei löytynyt, joten ajattelen, että Kirkkohallitus voisi teettää tutkimuksen päivähoidon ja seurakunnan yhteistyöstä, liittäen kysymyksiin päivähoidon ja seurakunnan yhteistyömuodot ja onko seurakunnan työntekijöiden antama tuki päivähoidon varhaiskasvattajille riittävä ja tarpeellinen.

11.2 Päiväkoti ja diakonia

Diakoniallinen työote mahdollistuu päiväkodissa, jokaisessa kohtaamisessa lapsen ja aikuisen kanssa. Päivähoitossa diakonia työtä toteutetaan kirkon perustehtävän mukaisesti. Seurakunnan työntekijät tekevät diakoniatyötä, sillä kirkon perustehtävä on läsnä olemista ja auttamista kaikissa elämäntilanteissa ja kaikenikäisten ihmisten kanssa (Jääskeläinen 2002, 192.).

Pohdin, onko mahdollista sielunhoidollinen näkökulma päiväkodissa lasta ja aikuista kohdatessa. Sielunhoito käsittää erilaisia tapoja kohdata ihminen. Keskustelu, kuuntelu ja välittäminen ovat yksi osa sielunhoidon muotoja. Tärkeintä ei ole se mitä sanomme tai teemme vaan ihmisen kokonaisvaltainen kohtaaminen. (Hakala 2002, 239–240.)

Kohtaaminen lasten kanssa on tärkeää ja se mahdollistuu pienessä ryhmässä. Silloin, aikuinen kuulee lasten kysymykset, nekin, jota ei uskalleta sanoa ääneen, mutta lasten kasvoista voidaan ne lukea. Ajattelen, että sielunhoitoa on sekä lasten kanssa käydyt keskustelut kuin myös varhaiskasvattajan kanssa käymät kahdenkeskiset, yksityiset keskustelut.

Mattilan (2003) mukaan päiväkodissa voidaan toteuttaa lapsidiakoniaa. Tällöin lasten kohtaamisessa on aikuisten otettava huomioon oma kyky ottaa vastaan lapsen tunteita, olla lapselle luottamuksen arvoinen ottamalla lapsi sellaisena jona hän päiväkodissa näyttäytyy. Antaa tilaa lapselle olla lapsi. (Mattila 2003, 104–105.)

11.3 Oppimiskokemukset opinnäytetyön prosessissa ja niiden peilausta sosionomi – diakonin ydinosaamiseen

Asiakkaan tukeminen ja ohjaaminen, toisen ihmisen kunnioittaminen ja moniammatillinen yhteistyö kuuluu niin sosionomin kuin diakoniatyöntekijän osaamisvaatimuksiin. Tämän lisäksi on tunnettava yleistä lainsäädäntöä. Johtajuus, oman itsensä ja työn kehittäminen ja arvioiminen, muutosvalmius, osaa etsiä ja käyttää tietoja hyväkseen kuuluvat sosionomin osaamisvaatimuksiin. (Diakonia ammattikorkeakoulu 2011.)

Kehittämisen näkökulmasta katsottuna sosionomin osaamisvaatimukset täyttyvät tässä selvityksessä, koska selvitys on lähtenyt oman työn kehittämisestä. Tämä selvitys edesauttaa niin päivähoiton varhaiskasvattajien tukemista, ja ohjaamista kuin lain toteutumista, joka tapahtuu yhteistyössä Tuusulan kunnan kanssa.

Opinnäytetyön prosessi on alusta alkaen kasvattanut minua huomaamaan asioita, jotka ennen olivat itsestäänselvyksiä, mutta jotka eivät niitä ole. Olen ajatellut, että varhaiskasvattajat erottavat varhaiskasvatukseen liittyvän uskonnollis–katsomuksellisen orientaation ja kasteopetuksen. Yllätyin, että asia ei ole

niin yksinkertainen ja samanaikaisesti jouduin huomaamaan, että asia ei ole ollut seurakunnan työntekijöidenkään puolelta selvä.

Selvityksen kautta opin näkemään oleellisimman yhteistyössä päivähoidon kanssa, yhteisen keskustelun tärkeyden. On tärkeää keskustella pikkukirkko/pyhäkoulusta ja siitä, miten se tulisi rakentua, jotta kaikki lapset voisivat osallistua yhteiseen hetkeen. Tämä tarkoittaa muutoksia. Ajattelen, että yhdessä päivähoidon varhaiskasvattajien kanssa suunnitellen syntyy ehjä kokonaisuus, jossa kaikilla lapsilla on yhtäläiset mahdollisuudet olla läsnä erilaisten kysymysten ja ihmettelyjen äärellä. Tämä vaatisi molemmilta osapuolilta, varhaiskasvattajilta ja seurakunnalta enemmän paneutumista yhteistyöhön, enemmän yhteistä aikaa yhteiseen suunnitteluun.

Tämän lisäksi opin, että päiväkotien yhteyshenkilöllä on suuri rooli toimiessaan tietojen välittäjänä päiväkodin ja seurakunnan välillä. Varhaiskasvattajan roolin tärkeyttä en ole aikaisemmin ymmärtänyt. Selvityksen kautta huomasin, että varhaiskasvattajilla on paljon sanomattomia asioita liittyen yhteistyöhön, joita ei kuule, kun on tekemisissä vain yhteyshenkilön kanssa. Tästä opin, että ajoittain tulee teettää kysely varhaiskasvattajille, jotta saan selville mitä he ajattelevat yhteistyöstä ja toisaalta heiltä voi tulla kehittämisideoita.

Aineistosta nousi esiin seurakunnan työntekijän rooli pikkukirkko/pyhäkoulussa. Opin, että seurakunnan työntekijöiden, jotka käyvät päivähoidossa, tulee keskustella enemmän yhdessä pikkukirkko/pyhäkouluun liittyvistä käytännöistä. Tällä tarkoitan yhteistä linjausta siihen, että seurakunnan työntekijät muistavat, kuinka erilaisessa kulttuurissa ollaan päivähoidossa, joka perustuu uskontokasvatukseen eikä kasteopetukseen. Tämän lisäksi seurakunnan työntekijöiden tulee keskustella vuorovaikutuksesta, johon liittyy lapsen ja aikuisen kohtaaminen.

Omaa oppimista oli paljon ja opinnäytetyö on ollut pitkä prosessi. Koen, että olen saanut tästä itselleni vahvuutta ja tukea lähteä muutoksen tielle, joka koskee niin omaa työtä, kuin tekemääni yhteistyötä kunnan kanssa.

12 JATKOTOIMET

Tuusulan seurakunnan pyhäkoulutyöstä vastaavana lähetin syyskuussa 2011 kirjeen päiväkotien johtajille. Kirjeessä otin esille varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvän uskontokasvatuksen, sekä yhteishenkilön roolin merkityksen päivähoiton ja seurakunnan yhteistyössä.

Päivähoidon ja seurakunnan tulisi keskustella enemmän pikkukirkko/ pyhäkoulun toteutuksesta ja mitä sen tulisi pitää sisällään. Tämä tapahtuisi parhaiten käymällä keskustelua päiväkotien johtajien kanssa, sekä ottamalla yhteyttä kunnan varhaiskasvatuspäällikköön, joka vastaa kunnan varhaiskasvatussuunnitelman kokonaisuudesta.

Jatkotoimia ajatellen olisi hyvä, jos Tuusulan kunta ja seurakunta tekisivät yhteisen tutkimuksen haastattelemalla vanhempia, kyselylomaketta käyttäen. Vanhempien kysymykset voisivat olla: Mitä teidän mielestänne on päiväkodin uskontokasvatus? Mitä tiedätte päiväkodin pikkukirkko/ pyhäkoulusta? Miten toivot sen tukevan perhettänne? Toinen tutkimus voisi olla, että teettä kyselyn lapsilla. Lasten kysymykset voisivat olla; Mikä on pikkukirkko / pyhäkoulu, mikä on kivointa pikkukirkko/ pyhäkoulussa, entä mikä tuntuu ikävältä?

Uskon, että vanhempien ja lasten tutkimuksista tulisi tietoa, joka hyödyttäisi vanhempia, päivähoiton varhaiskasvattajia ja seurakuntaa. Ajattelen, että se antaisi vanhemmille tietoa yhteistyöstä. Tällä hetkellä seurakunta saa tietoja vanhempien ja lasten kokemuksista seurakunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä toisen käden tietoina, päiväkotien varhaiskasvattajilta.

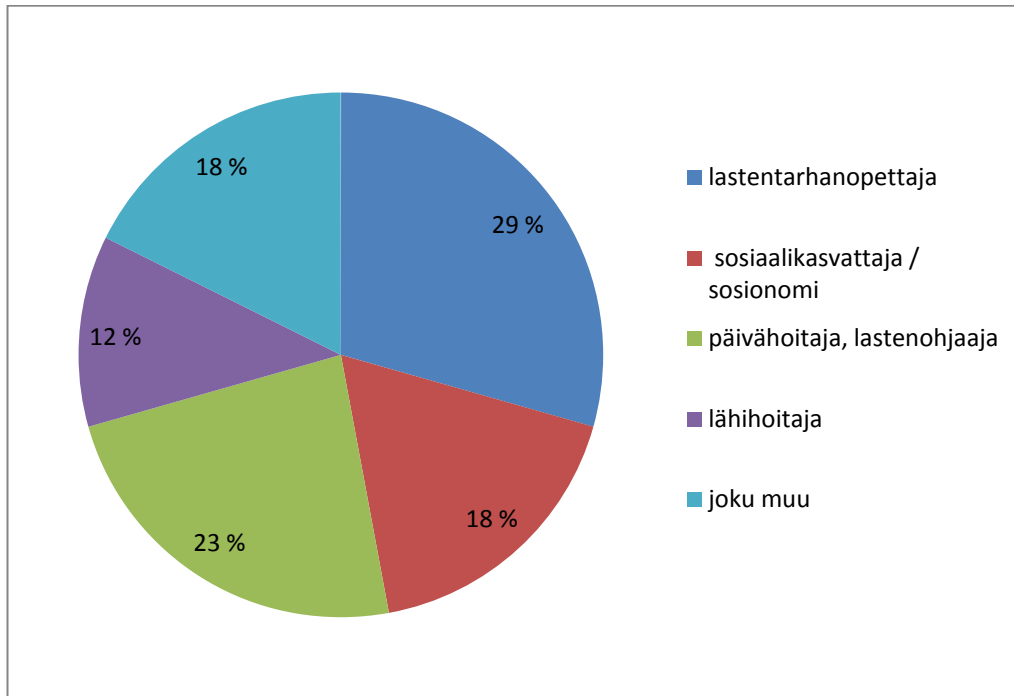
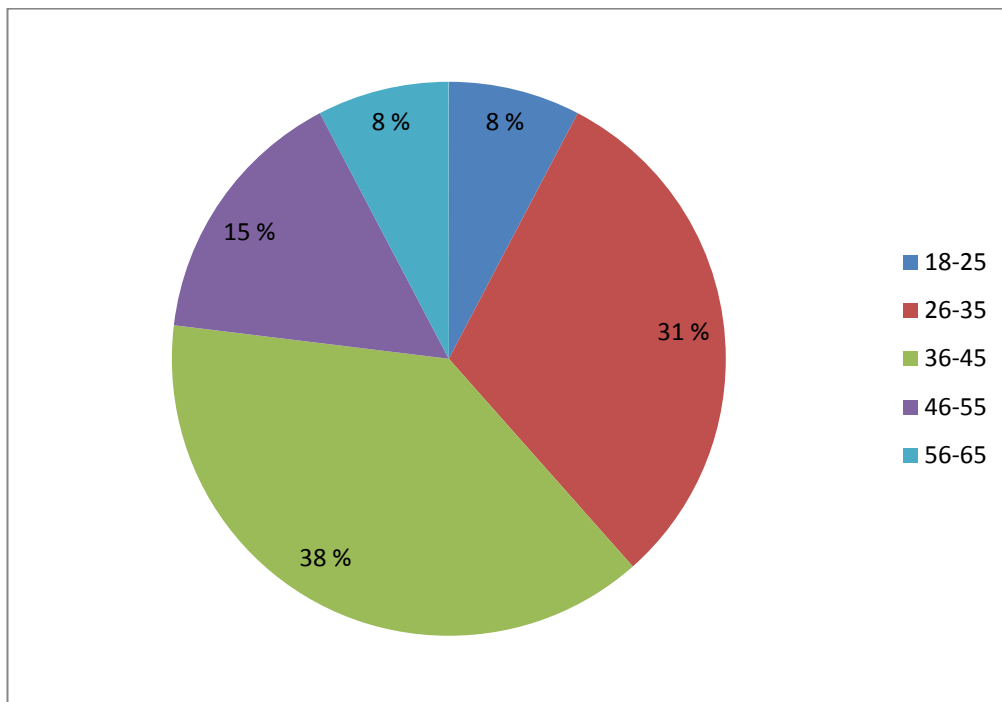
LÄHTEET

- Berg, Ellen, 2009. Uskontokasvatus kunnallisissa päiväkodeissa työntekijöiden kertomana. Lapin yliopisto. Pro gradu, tiivistelmä. Viitattu 27.9.2011. Tuloste tekijän hallussa.
<http://www.doria.fi/handle/10024/65130>
- Diakonia ammattikorkeakoulu 2011. Harjoitteluun liittyvät ohjeistukset. Sosiaalialan koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit eli osaamisvaatimukset . Viitattu 11.11.2011. Tuloste tekijän hallussa.
<http://www.diak.fi/harjoittelu/> diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3.painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Hakala, Miia, 2001. Päiväkotien uskontokasvatus Lahdessa. Lastentarhanopettajien tehtävissä toimivien kasvattajien käsitykset ja käytänteet. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos. Pro Gradu tutkielma. PDF-tiedosto. Viitattu 3.6.2011. Tuloste tekijän hallussa.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/18161>
- Hakala, Pirjo, 2002. Teoksessa Helosvuori, Riitta, Koskenvesa, Esko, Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes Pirkko & Sajavaara, Paula, 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. 15 painos.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes Pirkko & Sajavaara, Paula, 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. 13 painos.
- Jussila, Maarit ja Koivukangas, Riikka 2008. Päiväkotien ja seurakunnan välinen yhteistyö. Oulu Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. PDF-tiedosto. Viitattu 3.6.2011.
http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Oulu2008/0c776e_Oulu_Jussila_08.pdf
- Jääskeläinen, Ilkka, 2002. Teoksessa Helosvuori, Riitta, Koskenvesa, Esko, Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Jyväskylä; Gummerus Kirjapaino Oy.

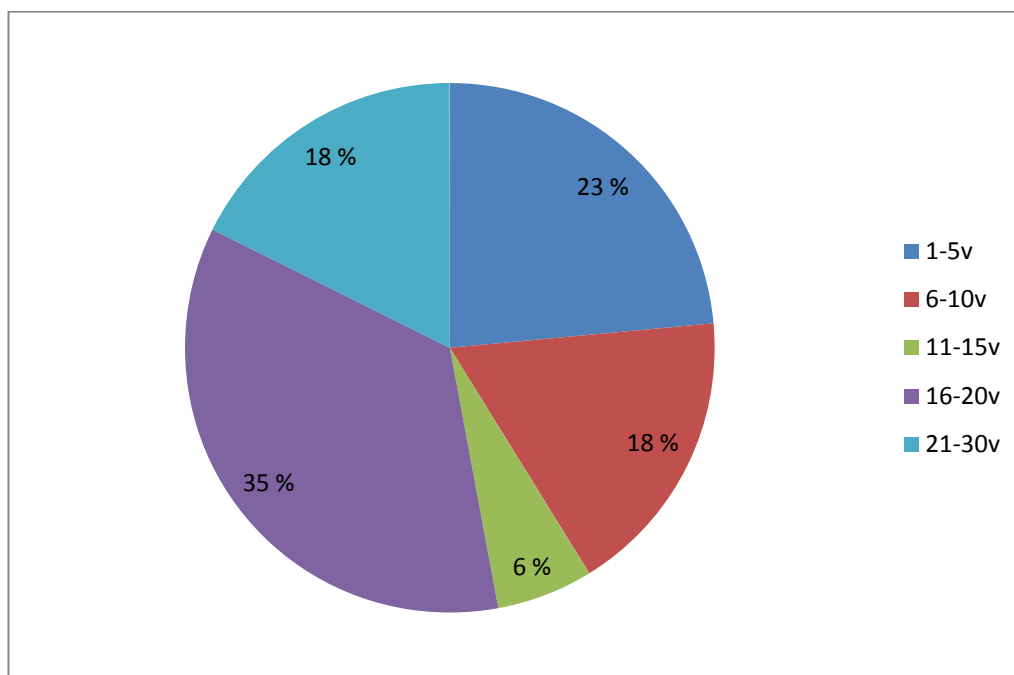
- Kallioniemi, Arto 2008. Uskontokasvatus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä & Päivi Vuorelma (toim.). Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Kallioniemi, Arto 2004. Uskonnonpedagogiikka lapsityön taustalla. Teoksessa Leena Heinonen, Luodeslampi Juha ja Salmensaari Leena (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36. Viitattu 27.9.2011. Tuloste tekijän hallussa.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Mattila, Kati–Pupita 2003. Lapsidiakonian käsikirja. Sininauhaliitto.
- Ojell, Raija 2008. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja eli Vake. Teoksessa Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä & Päivi Vuorelma (toim.). Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Oy Nord Print Ab.
- Pellikka, Ismo 2011. Voiko uskontokasvatusta kasvattaa. Teoksessa Eeva Hujala ja Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus.
- Petäjä, Heljä 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy. 122–124.
- Pyykkö Airi; Salpakivi Pirkko & Vuorio Jari-Matti 1989. Päivähoidon kasvatus-toiminta. Rauma: Oy Länsi–Suomi.
- Reinikainen, Satu ja Reinikainen Kimmo 2010. 1. adventti. Tienviittoa; Profeetat näyttävät tietä Betlehemiin. Pyhä-koululehti. 6 / 10, 19.
- Suomen evankelis–luterilainen kirkko 2008. Lapsi on osallinen, kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisasiakirja. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/ Kirkkohallitus. Toinen painos.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2011. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 11.3.2011. Tuloste tekijän hallussa.
www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja
- Tuusulan seurakunta. Pyhäkoulumuistio, 2010. Laatineet seurakunnan pyhäkoulutyön tiimi Tuloste tekijän hallussa.

- Tuusulan seurakunta. Pyhäkoulutyön toimintasuunnitelma 2010. Laatinut seurakunnan pyhäkoulutyöstä vastaava. Tuloste tekijän hallussa.
- Tuusulan kunta 2011. Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, 2005. Päivitetty 2011. Viitattu 11.3.2011. Tuloste tekijän hallussa.
www.tuusula.fi/index.tpl?sivu_id=992/ Tuusula varhaiskasvatussuunnitelma
- Tuusulan kunta 2011. Anttilan päiväkoti. Viitattu 25.10.2011. Tuloste tekijän hallussa.
http://www.tuusula.fi/paivakodit/index.tpl?keskus=Hyrylä;sivu_id=1078
- Ubani, Martin 2010. Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Teoksessa Martin Ubani, Arto Kallioniemi & Juha Luodeslampi (toim.) Kokonaisvaltainen kasvatusta, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus.
- Vaalgamaa, Eeva sisko 2003. Väitöskirja. Lasten ahdistamista vai olennainen osa suomalaista kasvatusta? Uskonnollisen kasvatuksen hyväksyminen osaksi päiväkotien toimintaa. Helsinki: Yliopistopaino
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005. Stakes oppaita. Viitattu 11.3.2011. Tuloste tekijän hallussa.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja/ Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (pdf, 542kt)

LIITE 1: Vastaajien ikäjakauma ja koulutus prosentteina

LIITE 2: Vastaajien työvuodet prosentteina

LIITE 3: Saatekirje päivähoiton henkilökunnalle

Katja Hemmilä
Diakonia ammattikorkeakoulu,
DIAK, Helsinki
Sosionomi (AMK) + diakoni
katja.hemmila@student.diak.fi

Tuusulassa 6.3.2011

Tervehdys

Päiväkodissanne vierailee seurakunnan lastenhojaaja pitämässä pyhäkouluu/pikkukirkkoa. Vierailuun liittyen olen tekemässä opinnäytetyötä aiheesta; Päiväkoti pikkukirkon/ pyhäkoulun kehittäminen Tuusulassa.

Ohessa ovat kyselykaavakkeet varhaiskasvattajille, jotka työskentelevät 3–6-vuotiaiden lasten ryhmissä. Pyydän teitä ystävällisesti vastaamaan ja palauttamaan täytetyt kaavakkeet työpaikalle jätettyyn postilaatikkoon 15.4.2011 mennessä.

Opinnäytetyötä käytetään päiväkotien pikkukirkon/ pyhäkoulun kehittämiseen Tuusulan seurakunnan pyhäkoulutyössä. Tutkimuksen valmistuttua lähetän sen teidän päiväkodillenne.

Kiitos vastauksistanne!

Katja Hemmilä

LIITE 4: Kyselylomake päivähoidon varhaiskasvattajille

KYSELYLOMAKE 3–6 VUOTIAIDEN LASTEN LAPSIRYHMIEN VARHAISKASVATTAJILLE

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, tukeeko seurakunnan tarjoama pyhäkoulu/pikkukirkko päivähoidon varhaiskasvattajia, heidän toteuttaessa päiväkodissa varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvää uskontokasvatusta.

1. Vastaajan ikä

a.) 18 – 25 b.) 26 – 35 c.) 36 – 45 d.) 46 – 55 e.) 56 – 65

1. Koulutus

Lastentarhanopettaja

sosiaalikasvattaja/ sosionomi

päivähoitaja/ lastenohjaaja

lähihoitaja

joku muu, mikä? _____

2. Kuinka kauan olet toiminut työssäsi?

3. Minkä ikäisiä lapsia sinulla on ryhmässäsi?

4. Miten sinun mielestäsi käytännössä toteutetaan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan sisältyvää uskontokasvatusta?

5. Seurakunnan lastenohjaaja vierailee päiväkodissanne. Tukeeko seurakunnan työntekijän lapsille ja aikuisille pitämä pikkukirkko/ pyhäkoulu mielestäsi päiväkotinne uskontokasvatusta?

Pikkukirkko/ pyhäkoulu tukee päiväkodissa annettavaa uskontokasvatusta
Millä tavoin: _____

Ei tue. Lapsille pidetty pikkukirkko/ pyhäkoulu ei liity päiväkotimme uskontokasvatukseen.

Miten kehittäisit pikkukirkkoa/ pyhäkoulua, jotta se liittyisi päiväkodin uskontokasvatukseen?

En osaa sanoa.

Jos haluat kirjoittaa jotakin uskontokasvatukseen liittyvästä asiasta tai yhteistyöstä pyhäkoulutyön kanssa, voit kirjoittaa sivun alaosaan tai erilliselle paperille.

Täytetyn kaavakkeen voit palauttaa päiväkodille jättämäni laatikkoon 20.5.2011 mennessä.

Kiitos vastauksestasi!